

Janusz Wiśniewski, Filip Biały, Łukasz Dulęba

**NAUKA, IDEOLOGIA, POLITYKA
PRZYPADEK POLITOLOGII W POLSCE**

**Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Poznań 2021**

Recenzenci:

Prof. UZ dr hab. Bernadetta Nitschke

Prof. UAM dr hab. Edward Jeliński

Publikacja finansowana w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2016–2019 jako projekt badawczy o nr 2aH 15 0127 83

**NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI**

Projekt okładki:

Filip Biały

© Copyright by Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
ul. Uniwersytetu Poznańskiego 5, 61-614 Poznań, tel. 61 829 65 17

Wydawca: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
ul. Uniwersytetu Poznańskiego 5, 61-614 Poznań, tel. 61 829 65 17

ISBN 978-83-66740-36-5

Skład komputerowy – „MRS”

60-408 Poznań, ul. P. Zołotowa 23, tel. 605087690

Druk i oprawa – Zakład Graficzny UAM – 61-712 Poznań, ul. H. Wieniawskiego 1

Spis treści

Wprowadzenie	5
Rozdział I. Klasyczne koncepcje ideologii	13
1. Problem ideologii	13
2. Ideologia jako nauka o ideach	14
3. Ideologia u Marksa i Engelsa	16
4. Społeczne źródła ideologii	17
5. Pomarksowska perspektywa	19
6. Teoria krytyczna	20
7. Konkluzja	22
Rozdział II. Współczesne studia nad ideologiami politycznymi	24
1. Ograniczenia podręcznikowych definicji ideologii	25
2. Trzy rodziny podejść w badaniach nad ideologiami	28
3. W poszukiwaniu nowej perspektywy badania ideologii	34
4. Konkluzja	35
Rozdział III. Ideologia w perspektywie morfologii pojęć	38
1. Wstępna charakterystyka koncepcji Michaela Freedena	38
2. Podstawowe warunki analizy morfologicznej	42
3. Pojęcia polityczne jako pojęcia z istoty sporne	45
4. Dekontestacja i analiza morfologiczna	47
5. Procedura badawcza	50
Rozdział IV. Ideologia a politologia w okresie Polski Ludowej	52
1. Historiografia, historia i narracje o polskich naukach politycznych	55
2. Ideologia i politologia w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych	62
3. Ideologia i politologia w latach osiemdziesiątych	74
4. Konkluzja	78
Rozdział V. Nauka a ideologia w polskiej politologii po transformacji ustrojowej	79
1. Dyskurs o nauce i politologii w kontekście transformacji ustrojowej	80
2. Politologia w kontekście przemian społeczno-politycznych w latach 1999–2011	89
3. Politologia w kontekście reform nauki w latach 1999–2011	91
4. Polska politologia po przyjęciu deklaracji bolońskiej	99
5. Politologia i instytucjonalne zmiany polskiej nauki	101
6. Spory o tożsamość dyscyplinarną w politologii	112
7. Nowa dyscyplina nauki: nauki o polityce publicznej	121

8. Ideologiczność paradygmatów w badaniach nad polityką publiczną	124
9. Spór o nową dyscyplinę w ramach badań politologicznych	130
10. Konkluzja	135
Zakończenie: ku autokrytycyzmowi ideologii	136
Aneks nr 1. Ideologia w prawie o szkolnictwie wyższym (1947–2018)	140
Aneks nr 2. Kierunki i programy kształcenia z zakresu nauk politycznych w Polsce	150
Aneks nr 3. Przemiany definicji pojęć politycznych	170
Bibliografia	184